

Дерід Богдан Олександрович, здобувач вищої освіти
Вінницький навчально-науковий інститут економіки ЗУНУ, Україна

Науковий керівник: Сисоєва Інна Миколаївна, д-р. екон. наук,
професорка, професорка кафедри економіки, обліку та оподаткування
Вінницький навчально-науковий інститут економіки ЗУНУ, Україна

РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі економічного розвитку України виокремлюються характеристичні особливості, які визначають зміну та переорієнтацію бізнес-процесів, враховуючи швидкі зміни на ринку. З позицій ринкових взаємодій система управління діяльністю підприємств висуває нові вимоги до обліку як інформаційного джерела для прийняття управлінських рішень. Облікова політика, розглянута як специфічний елемент системи обліку, повинна створювати організаційно-методичне середовище для досягнення різноманітних результатів, зокрема:

- раціональне використання майна власника;
- надання різноманітної формальної та неформальної інформації менеджменту;
- постійний контроль за ефективністю діяльності управлінського персоналу;
- створення незалежної й підпорядкованої служби внутрішнього контролю;
- забезпечення власника інформацією для прийняття управлінських рішень.

Ці завдання облікової політики стають особливо важливими у змінному бізнес-середовищі, де швидкі та неочікувані зміни вимагають від підприємств гнучкості та ефективного управління ресурсами [10]. Облікова політика представляє собою систему принципів, методів та процедур, використовуваних підприємством для проведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Згідно з МСБО 8, це конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при підготовці та представленні фінансової звітності. Згідно із Законом про бухгалтерський облік, підприємство визначає свою облікову політику взаємодії з власником (власниками) чи уповноваженим органом відповідно до установчих документів [3]. Відповідно до НПБО 1, підприємство повинно ретельно описати обрану облікову політику, включаючи принципи оцінки та методи обліку для окремих статей фінансової звітності. Облікова політика визначає лише ті методи та принципи, щодо яких існує декілька варіантів обліку або існує невизначеність. При цьому, якщо є однозначні вимоги та норми, вони не повинні повторюватися у документації про облікову політику [10]. Бухгалтерська служба, зазвичай, відповідає за розробку облікової політики, іноді залучаючи інших фахівців підприємства для визначення конкретних показників. Однак окремі елементи облікової політики можуть бути визначені установчими документами, наприклад, щодо складання окремого балансу філіями. Важливо зауважити, що облікова політика, ухвалена підприємством, застосовується до всіх його відокремлених підрозділів, незалежно від їхнього місцезнаходження. Мінфіном розробило Методрекомендації № 635, які можуть використовуватися різними юридичними особами, крім банків та бюджетних установ, що застосовують

міжнародні стандарти фінансової звітності [1]. Відповідно до статті 4 Закону про бухгалтерський облік, принцип "послідовності" бухгалтерського обліку та фінансової звітності передбачає постійне застосування обраної облікової політики підприємством з року в рік. Тобто, зазвичай облікова політика залишається незмінною. Проте існують випадки, коли зміни в обліковій політиці є необхідними. Згідно з пунктом 9 ПБО 6, зміни в обліковій політиці можуть бути внесені лише у випадках: зміни статутних вимог; на вимогу органу, що затверджує положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

Якщо зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства [2].

Облікова політика застосовується до подій та операцій з моменту їхнього виникнення. Єдиний виняток – неможливість визначення достовірної суми коригування нерозподіленого прибутку на початок звітного року. У цьому випадку облікова політика поширюється лише на події та операції, що відбуваються після дати її зміни. Існують два підходи до змін в обліковій політиці, відомі в МСБО 8 як ретроспективний та перспективний.

Ретроспективний метод: Застосування нової облікової політики до операцій, інших подій та умов, наче ця політика застосовувалася завжди. Ретроспективне перерахування вимагає виправлення визначення, оцінки та розкриття інформації про суми елементів фінансової звітності так, начебто помилок у попередньому періоді не було.

Перспективний метод: Застосування змін в обліковій політиці тільки до операцій (окрім подій та умов), що відбулися після дати їх зміни.

Зазвичай використовується ретроспективний метод, оскільки пункт 12 ПСБО 6 вимагає внесення коригувань до сальдо прибутку/збитку на початок звітного року. Якщо неможливо визначити суму коригування прибутку (збитку) достовірно, підприємство вимушене використовувати перспективний метод, маючи можливість внесення змін до облікової політики лише після їх затвердження. При зміні облікової політики підприємство повинно розкрити: причини та суть змін; суму коригування нерозподіленого прибутку на початок звітного року або обґрунтування неможливості її достовірного визначення; факт повторного подання порівнянної інформації у фінансових звітах або недоцільність її переобрахунку [6].

Облікова оцінка – це попередня оцінка, яку підприємство використовує для розподілу витрат та доходів між відповідними звітними періодами, згідно з пунктом 3 ПБО 6. Прикладом облікової оцінки може бути метод амортизації необоротних активів або визначення величини вартісної ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів. Хоча об'єкти облікової оцінки та облікової політики іноді схожі, їх важко розрізнити. Згідно з пунктом 14 ПБО 6, якщо неможливо розрізнити зміну облікової політики та зміну облікових оцінок, то це розглядається та відображається як зміна облікових оцінок [3].

Згідно з пунктом 6 ПБО 6, облікова оцінка може переглядатися, якщо змінюються обставини, на яких ґрунтувалася ця оцінка, або якщо отримано додаткову інформацію. Наслідки зміни облікових оцінок слід включати до звіту про фінансові результати у тому періоді, в якому відбулася зміна, а також в наступних періодах (якщо зміна впливає на ці періоди) та до тієї самої статті звіту, яка раніше застосовувалася для відображення доходів або витрат, пов'язаних з об'єктом такої

оцінки. Тобто при зміні оцінки застосовується перспективний підхід без необхідності проведення ретроспективного перерахунку. Немає необхідності щорічно затверджувати наказ про облікову політику. Згідно з листом Мінфіну N31-34000-10-5/27793 від 21.12.2005, розпорядчий документ про облікову політику може бути прийнятий як базисний на час діяльності підприємства, до якого за необхідності вносяться зміни з визначеного часу. У разі внесення змін до облікової політики, які за обсягом охоплюють більшу частину тексту або істотно впливають на її зміст, доцільно наказ про облікову політику повністю викласти в новій редакції. Про це ж йдеться у пункті 3.4 Методрекомедацій № 635.

Таким чином, метою підвищення якості процесу формування облікової політики на рівні підприємства доцільно посилити контроль з боку державних органів управління за дотриманням ними вимог чинного законодавства та сприяти впровадженню інформаційних систем і технологій обробки облікової інформації, систематичному підвищенню кваліфікації працівників бухгалтерії. Від правильно сформованої облікової політики залежить ефективність управління фінансово-господарською діяльністю підприємства та рівень планування його діяльності на майбутнє.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства. Затверджено Наказом МФУ від 27 червня 2013 р. N 635. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF13052.html.
2. П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/6.htm/>.
3. МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU12023.html.
4. Сисоєва І. М. Облікова політика у формуванні інформації для управління в кондитерській промисловості України [Текст] : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09 / Сисоєва Інна Миколаївна; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т., 2013. - 19 с.
5. Сисоєва І.М. Облікова політика як складова інформаційних ресурсів підприємства: матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Створення інтелектуальної системи обліку для економіки України» (Тернопіль, 21-22 листопада 2007 року). Тернопіль, 2007. С. 368-372.
6. Брадул О.М., Шепелюк В.А., Шевченко Л.Я., Шипіна С.Б., Каминський П.Д. Управлінський облік : навчальний посібник. Кривий Ріг : ДНУЕТ, 2017. 113 с.
7. Сторожук Т.М. Облікова політика підприємства. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2015. 240 с.
8. Верига Ю.А., Кулик В.А., Ночовна Ю.О., Іванюк С.Ю. Облікова політика підприємства: навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 312 с
9. Сисоєва І. М. Особливості аудиту у країнах Європейського Союзу. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 3. С. 26-34. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2021/6.pdf.
10. Сисоєва І. М. Моделі прогнозування прибутку підприємства в залежності від методів облікової політики / І. М. Сисоєва. – Режим доступу : <http://intkonf.org/sisoeva-im-modeli-prognozuvannya-pributku-pidpriemstvavzalezhnosti-vid-metodiv-oblikovoyi-politi>.